

[Knut Lind]

Jeg forstår godt, at både de konservative, venstre og de radikale vil holde sig væk fra denne talerstol, for de er godt klar over, hvordan sagerne hænger sammen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslaget
forkastedes, idet 5 stemte for, 100 imod.

§§ 1 og 2
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Anden (sidste) behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om invalidepension.

[Af Birthe Hansen (SF) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 33. Fremsat 23/2 82. Første behandling 1/4 82. Betænkning 19/5 82).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Hvis det kan lykkes at færdigbehandle dette forslag før kl. ca. 18, er det hensigten at gøre det inden middagspausen. Men nu får vi se.

Ændringsforslaget sattes først til forhandling.

Forhandling

Albertsen (S):

Det ændringsforslag, som socialdemokratiet og det radikale venstre har stillet i fællesskab, lægger op til at løse de problemer, der knytter sig til den gruppe, vi her taler om, idet det jo kun er en lille del af dem, der modtager laveste invalidepension, hvis problemer man har påberåbt sig at man var enige om at skulle og ville løse. Det vil imidlertid give nogle helt andre konsekvenser, hvis man vedtager beslutningsforslag nr. B 33, som det oprindeligt var. Socialdemokratiets og det radikale venstres ændringsforslag lægger klart op til en løsning af problemerne for den lille gruppe, det drejer sig om, en gruppe, som vitterligt har problemer, og som ud over deres laveste invalidepension må gå på socialkontoret og få supplerende hjælp.

Vi mener, at den formulering, vi her har foreslået, er udtryk for ansvarlighed og for en positiv vilje til at løse den lille gruppes problemer. Det er noget, der kan klares inden for den økonomi, vi har, og dermed vil et tilsagn af den art betyde, at vi klarer et hjørne af problemerne, men ikke slår det i stykker, som i realiteten skal ske på dette felt, idet det jo er en del af en samlet pensionsreform.

Hvis man vedtog det, som flertallet tilsyneladende står bag, efter dets ordlyd, ville man ikke alene bruge nogle penge på opgaver, som jeg tror en og anden ville undgå, men man ville samtidig forskertse mulighederne for at . . .

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Det går altså ikke. Der må være mere tavshed i salen undtagen for taleren. Værsgo!

Albertsen (S):

Mange tak!

. . . for at få den revision af hele området, som er så ønskelig.

Jeg beklager meget, at det ikke har været muligt at bryde igennem over for den holdning, man har markeret. Jeg kan i sidste ende håbe på, at fornuften vil bryde frem her ved den endelige afstemning, men det er måske et for optimistisk håb at udtrykke.

Det, der har været karakteristisk i så henseende, er, at de borgerlige partier, der har markeret tilslutning til SFs forslag, samtidig har meddelt, at de ikke tror på socialministe-

[Albertsen]

rens skøn over, hvor kostbar den revision vil blive, der her er tale om. Det har ikke været muligt at få afklaret, hvorfor man tvivler på dette skøn, og det har ikke været muligt at få andre tal lagt på bordet.

Derfor vil jeg sætte pris på, om vi inden afstemningen om ændringsforslaget beder socialministeren redegøre for, om han yderligere kan bekræfte det skøn, han har fremlagt, således at de, der måtte ønske at få sat tal på – hvad man indtil nu ikke har gjort – får en fornemmelse af, hvad de skal stemme om; det går jeg ud fra at de er interesserede i.

Jeg har bemærket den holdning, man har indtaget over for andre udgiftsforslag, og det kan nok skræmme med hensyn til fornemmelsen af ansvarlighed eller mangelen på samme.

Jeg ville sætte pris på, om vi også fik bekræftet den holdning, som lederen af det konservative parti udtrykte, da vi behandlede et andet lovforslag, hvor han klart gav udtryk for, at de merudgifter, som der i den forbindelse var tale om – det skal vi senere drøfte – nemlig merudgifter på en 40–50 mill. kr., ville man finde en løsning på.

Jeg vil altså afvise SFs holdning og det, der deraf følger, og anbefale det ændringsforslag, som det radikale venstre og socialdemokratiet har stillet.

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg skal blot gentage, at forhandlingen drejer sig om ændringsforslaget. Der bliver senere forhandling om forslaget som helhed.

Lis Møller (KF):

Jeg skal blot sige, at min gruppe ikke kan gå ind for dette ændringsforslag.

Henrik Toft (V):

Det ærede medlem hr. Albertsen tog jo allerede i går forprang på behandlingen af dette forslag. Jeg synes nok, han gik noget ud over at tale om ændringsforslaget, men hvis det skal gå efter de retningslinjer, som er beskrevet i det sidste nummer af Danske Kommuner, er vi altså ikke særlig vilde med at støtte ændringsforslaget. Derfor vil venstre stemme imod det.

Birthe Hansen (SF):

Grunden til, at socialistisk folkeparti ikke kan stemme for ændringsforslaget, kan siges meget enkelt: det har intet tilfælles med intentionerne bag det beslutningsforslag, SF har fremsat.

Askjær Jørgensen (FP):

Ændringsforslaget går ud på at udvande og ødelægge forslaget, og det er ganske urimeligt. Vi bakker helt op om at få vedtaget forslaget, som det foreligger, klart og godt, og vil advare imod, at man forsøger at udvande det på den måde. Ændringsforslaget fra socialdemokratiet og de radikale har intet med saglighed at gøre. Det er kun en bange manøvre, fordi man ikke kan lide at komme i mindretal; man prøver på den måde at ødelægge de gode intentioner, der ligger i beslutningsforslaget.

Jeg må notere mig, at socialdemokratiet og de radikale føler sig trængt op i en krog her, og jeg er godt tilfreds med, at det er lykkedes.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

CD har nøje gransket ændringsforslaget, og årsagen til, at vi ikke kan tiltræde det, er, at vi ved at gøre det ville give forhåndstilsagn til en pensionsreform, hvis indhold vi ikke kender.

Aase Olesen (RV):

Det radikale venstre er medforslagsstiller til det eneste ændringsforslag, som er stillet, simpelt hen fordi vi mener, det er realistisk og gennemførligt, hvad vi ikke mener forslaget fra SF er. Det er ikke – kan jeg sige til hr. Askjær Jørgensens oplysning – fordi vi er bange for at komme i mindretal, eller fordi vi er trængt op i en krog, men fordi vi mener, at der i dette folketing ikke bør vedtages noget, som ikke kan føres ud i livet.

Tinning (VS):

Vi har ikke gransket ændringsforslaget særlig nøje, for det er ret tydeligt, hvad det handler om: det er en almindelig afværge-manøvre, og den slags støtter vi ikke. Vi stemmer imod det, og vi kan ikke se, at det, der i øvrigt er lagt op til, skulle være urealistisk eller uigennemførligt.

Inge Krogh (KrF):

[Inge Krogh]

Kristeligt folkeparti går imod ændringsforslaget. I allerbedste fald vil det være noget, der trækker tiden umådelig længe ud.

Socialministeren (Bent Rold Andersen):

Ændringsforslaget går jo ud på at afvente, at der kommer udkast til en samlet pensionsreform fra regeringens side, og det vil derfor være meget rimeligt, at jeg på nuværende tidspunkt, inden folketinget tager stilling til ændringsforslaget, meget kort gør rede for nogle af de tanker, man kan gøre gældende om den mere samlede pensionsreform, som der lægges op til i ændringsforslaget.

Jeg vil gerne indledningsvis sige, at jeg, ligesom min forgænger i embedet gav udtryk for ved beslutningsforslagets første behandling, kan gå ind for en pensionsreform, der indebærer afskaffelse af laveste invalidepension. Men jeg vil også gerne understrege, at det er vigtigt, at det sker på sådan en måde, at det ikke bidrager til forvirring på førtidspensionsområdet, men at det tværtimod skaber større orden, skaber større sammenhæng og større konsekvens i lovgivningen. Jeg mener, det er klart, at man ved at gennemføre de tanker, som flertalsforslaget går ud på, ikke vil lette en sådan samlet reform, men vil gøre den vanskeligere.

Selv hvis vi afskaffer en af de eksisterende førtidspensionsformer, vil der fortsat være seks forskellige former for pension til personer under 67 år, og de vil hvile på højst forskellige tildelingsregler og -kriterier. Bare en ganske kort oversigt vil give en anelse om, hvor usystematisk vores førtidspensionsordning som helhed er og fortsat vil være.

Det er f.eks. sådan, at helbredsmæssige forhold spiller en rolle ved invalidepension og ved førtidspension for de 60-67-årige, men hvis det drejer sig om enlige kvinder i alderen fra 62 til 66 år, spiller helbredsmæssige forhold ingen rolle. Køn, alder og civilstand og til en vis grad børnetal og helbred er afgørende ved tildelingen af enkepension. Og så er der andre sociale kriterier, der kan spille ind ved tildeling af almindelig førtidig folkepension, mens erhvervsmæssige, strukturelle forhold kan være afgørende for ret til det, vi kalder for juniorpension, dét, der gælder for de 55-59-årige.

Hele det område, vi taler om, er præget af så hårfine grænser og er så indviklet, at det

ikke er for stærkt at sige, at det i mange tilfælde er rene tilfældigheder, der afgør, om en person kan få pension, og hvilket pensionsniveau han lander på. Selv efter at laveste invalidepension er afskaffet, vil der fortsat eksistere tre niveauer.

Her vil jeg gerne særlig fremhæve forholdet mellem invalidepensionen og det, vi kalder for juniorpension for de 55-59-årige. Invalidepension kræver tilstedeværelsen af en lægelig indikation, men modsat kræver det, vi kalder juniorpension, principielt, at man er sund og rask. Ind imellem dem findes der så et gråt område: mennesker, der er for syge til at få juniorpension og for raske til at få invalidepension, og som i øvrigt ikke opfylder de helbredsmæssige og de civilstandsmæssige betingelser for at få enkepension eller for at få folkepension på dispensation.

Disse problemer med hensyn til manglende sammenhæng skaber urimelige huller og forskelsbehandling og medfører i øvrigt en unødvendigt stor administrativ belastning. Den vigtigste opgave på førtidspensionsområdet er at skabe orden i dette system, og som nævnt både af mine forgængere og af mig selv har der været arbejdet med dette i nogen tid i socialministeriet med henblik på fremsættelse af lovforslag i 1982-83. Udgangspunktet har været førtidspensionsudvalgets betænkning, men det er klart, at visse tilpasninger må finde sted under hensyn til de snævre økonomiske rammer, som vi arbejder inden for.

Det er helt givet, at dette arbejde vil lide skade, hvis folketinget pålægger mig at fremsætte lovforslag i overensstemmelse med indstillingen fra socialudvalgets flertal. Det moment, der fremfor alt volder vanskeligheder, er spørgsmålet om, hvorvidt der skal ske en en bloc-overførsel af invalidepensionister fra laveste til mellemste niveau. Jeg har nævnt, at det efter ministeriets skøn vil koste brutto 330 mill. kr. på årsbasis, men jeg har til min forbavselse bemærket, at socialudvalgets flertal har bestridt dette udgiftsskøn ud fra den betragtning, at det hviler på et skøn, og at der er modregnet et for lille beløb i supplerende bistandshjælp. Hr. Albertsen har i sit indlæg her bedt mig om eventuelt at udbyde bemærkningerne om dette.

I den anledning vil jeg gerne sige, at det, der er afgørende her, er, hvor mange personer med laveste invalidepension der modta-

[Socialministeren]

ger supplerende bistandshjælp. Dér har jeg i mit svar til socialudvalget henholdt mig til nogle undersøgelser, der er foretaget af førtidspensionsudvalget, og – vil jeg gerne understrege – undersøgelser, som naturligvis ikke har været tilrettelagt med henblik på den forhandling, der finder sted her.

Disse skøn førte til, at det var ca. 1.800 af de i alt 16.000 invalidepensionister på laveste niveau, som modtog supplerende bistandshjælp. For at få sikret, at der er rimelighed i dette skøn, også når det føres à jour, har jeg bedt ministeriet om at spørge 50 kommuner, repræsentativt udvalgt, om, hvordan situationen ser ud i dag. Svaret på det er ganske klart: det er mellem 12 og 14 pct. af samtlige invalidepensionister på laveste invalidepension, som modtager supplerende bistandshjælp. Hvis vi regner ud, hvad forskellen er mellem den laveste invalidepension og folkepensionen, som man supplerer op til, når man præcis til, at den sparede bistandshjælp ved at overføre til mellemste invalidepension kommer til at andrage de 25 mill. kr., som jeg har nævnt i mit svar til folketingets socialudvalg. Derfor kan vi sige, at dette skøn i dag må betragtes som hug- og stikfast.

Man kunne naturligvis leve med den merudgift, vi taler om her, hvis der var sikkerhed for, at det i alle tilfælde førte til det rimeligste pensionsniveau sammenlignet med andre pensionister. Men når der her er stillet ændringsforslag, hænger det sammen med, at man ikke har nogen sikkerhed for, at det netop er det, der er tilfældet.

Jeg skal ikke bestride, at der blandt modtagerne af laveste invalidepension findes nogle, der naturligt burde have mellemste invalidepension. Men der findes også mange – og efter min opfattelse klart størstedelen – hvis forhold mere minder om forholdene for f.eks. enkepensionister, juniorpensionister og dem på førtidig folkepension. For slet ikke at tale om den hårfine grænse, der i lovgivningen i dag går mellem personer med laveste invalidepension og personer i det, jeg nævnte som det grå område, nemlig dem, der er for raske til at få invalidepension og for syge til at få juniorpension, og som derfor slet ikke får nogen pension. Her bliver forskellen meget stor mellem dem på den ene side og dem på den anden side af den hårfine grænse, særlig hvis man overfører alle til mellemste invalidepension.

Pensionsreformen skal ikke bare lukke hullerne i systemet, den skal også skabe rimeligere forhold mellem de forskellige pensionistgrupper indbyrdes. Det bliver i allerhøjeste grad vanskeliggjort ved, at man tager en bestemt gruppe ud til forlods behandling.

Jeg skal på den baggrund sige, at jeg ikke kan gå ind for beslutningsforslaget, men jeg kan anbefale det ændringsforslag, der er stillet af de socialdemokratiske og de radikale medlemmer af socialudvalget. Ikke fordi det er en afledning fra noget, der er ubehageligt for regeringen eller for socialdemokratiet, men fordi dette ændringsforslag placerer afskaffelsen af laveste invalidepension, som vi alle går ind for, i den nødvendige samfundsøkonomiske og socialpolitiske sammenhæng og åbner for en højst tiltrængt reform af førtidspensionerne, et behov, som jeg har dokumenteret med dette. Jeg vil afslutningsvis sige, at jeg kun kan håbe, at flertallet kommer til besindelse, inden dets forslag eventuelt gøres til lov.

Askjær Jørgensen (FP):

Fru Aase Olesen kom med et postulat om, at man var nødt til at vedtage det ændringsforslag, som de radikale er medforslagsstiller til, men kom ikke med nogen dokumentation for, hvorfor det var nødvendigt. Fru Aase Olesen siger, at det er, fordi det er noget, der kan gennemføres, men fru Aase Olesen forklarede ikke noget om, hvorfor forslaget ikke kan gennemføres uændret. I fremskridtspartiet tror vi, det sagtens kan lade sig gøre at give de svage grupper i samfundet en bedre behandling, men den opfattelse har man åbenbart ikke i det radikale venstre og i socialdemokratiet. Men hvordan kan det være, fru Aase Olesen, at det ikke kan lade sig gøre at vedtage, at nogle svage grupper skal have en bedre behandling?

Albertsen (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Henrik Toft, at jeg bestemt ikke forlanger, at han skal være særlig vild; det kan jeg i og for sig dårligt forbinde med hr. Henrik Tofts rolige temperament og normalt saglige indstilling. Det, jeg forlanger, er i og for sig blot, at han udviser den ansvarlighed, som jeg ellers synes er karakteristisk for ham. Det gør han altså ikke i denne sag, idet han klart udtrykker en tvivl –

[Albersten]

og det er i høj grad hr. Henrik Toft, der har formuleret dette her – om noget, som nu er sat på plads, og så er det, jeg appellerer ikke til hr. Henrik Tofts vildskab, men til hans ansvarlighed både økonomisk og socialpolitisk.

Jeg skal gerne supplere det, ministeren har oplyst, med at sige, at jeg har bedt en række af mine kolleger kontakte deres hjemstedskommuner. 23 kommuner viser nøjagtigt det samme resultat – lidt afvekslende, alt efter om det var et større eller et mindre bysamfund – nemlig at antallet og procenten af dem, der fik supplerende hjælp, svarer til det skøn, vi blev præsenteret for i første omgang, og som vi har fået bekræftet af ministeren i dag. Det har altså det indsamlede materiale yderligere bekræftet, og det vil sige, at vi efter det udgiftsoverslag, der er lagt frem, må regne med en merudgift på 300 mill. kr.

Hr. Askjær Jørgensen nævner, at det er uforsvarligt, at vi ikke straks accepterer det, som SF her har formuleret. Dertil vil jeg sige, at det er uforsvarligt ud fra mange aspekter, og ministeren har nævnt nogle af dem, men jeg vil tilføje et enkelt mere. Af samtalerne med disse kommuner fremgår det klart, at de anser en reform af denne art i det tempo, som man her fastlægger, for uforsvarlig og urimelig, når man tager problematikken i betragtning.

Der næst skal jeg sige til fru Yvonne Herløv Andersen, at der ved en stillingtagen til dette sandelig ikke er tale om, at man dermed har bundet sig til en kommende pensionsreform. Man har ved at markere en tilslutning til den formulering, som vi har givet, givet udtryk for, at man vil løse et isoleret problem, og dermed også lagt op til, at vi starter en saglig diskussion, hvortil jeg er sikker på at fru Yvonne Herløv Andersen kan give saglige og gode bidrag. Det har hun altså villet afskære sig fra, og det beklager jeg meget; jeg ved ikke, om det helt svarer til det, hun egentlig har ønsket. Jeg beklager, at man ikke har villet afsætte tilstrækkelig tid, ikke har udvist en tilstrækkelig forhandlings- evne og derved altså også bidraget til at slå en pensionsreform, som vi alle ønsker, næsten i stykker. Det er dybt beklageligt, men vi må jo erkende, at et flertal er et flertal.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Jeg skal gerne svare hr. Askjær Jørgensen, hvorfor jeg mener, at dette forslag ikke kan gennemføres. Det kan det ikke, fordi det flertal af partier, der står bag, indeholder partier, som ikke er parate til at betale, hvad det koster fra 1. januar 1983. Hr. Askjær Jørgensen kunne jo gøre sig den umage selv at læse det betænkingsbidrag, som de pågældende partier inklusive fremskridtspartiet er kommet med, og hvor der udtrykkeligt står, at man ikke tror, dette koster det, det koster. Det er jo tro og ikke viden, og så kan man sagtens henholde sig til det, men når man kommer frem til det tidspunkt, hvor man skal gennemføre reformen, koster det altså desværre mere, end man troede.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Det var altså en grov underkendelse. Fru Aase Olesen mener altså, at det, fru Aase Olesen stemmer for, altid er noget, som man vil være ansvarlig for, når det skal finansieres. Og så postulerer man her, at det, vi andre stemmer for, skulle vi ikke være parate til at finansiere. Selvfølgelig er vi det, og vi kan sagtens anvise fru Aase Olesen, hvor pengene kan tages fra.

For øvrigt kan jeg sige, at oplysninger, der fremkommer ved, at nogle socialdemokratiske socialudvalgsmedlemmer telefonerer rundt til andre socialdemokrater, baserer vi overhovedet ikke vores vurdering på, og de oplysninger, ministeren har hentet ind på den facon, reagerer vi overhovedet ikke på. Vi tror overhovedet ikke på de skøn; de er mere komplicerede, og der er mange flere ting, der går ind i det. Pensioner er jo også skattepligtige, og der er mange andre ting; jeg tror ikke på ministerens forklaring.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Det generer mig ikke så meget, hvad hr. Askjær Jørgensen tror eller ikke tror, men det kunne interessere mig vældig meget at vide, om venstre og de konservative er parate til en pensionsreform for de laveste invalidepensionister, som koster godt og vel 300 mill. kr. i 1983. Hvis vi kan få deres ord for det heroppefra, kan vi overveje sagen.

Birthe Hansen (SF):

Det er socialministerens redegørelse for den eventuelt påtænkte pensionsreform, der kalder mig herop. Man glemmer nok – samtidig med at man nævner, hvor trist det ville være, hvis vi får gennemført denne lovgivning – at det, det drejer sig om, er modtagere af laveste invalidepension. Disse modtagere af laveste invalidepension vil i den påtænkte pensionsreform, så vidt jeg har kunnet læse mig til det i det indlæg, der har været i Danske Kommuner, blive endnu ringere stillet, end de er i dag. Man vil nemlig fastholde, at disse laveste invalidepensionsmodtagere, hvis de er gift, har en gensidig forsørgelsespligt over for hinanden i forhold til det offentlige, og det vil sige, at ikke alene laveste invalidepensionsmodtagers indtægt, men også ægtefællens indtægt vil indgå i en beregning af, hvor meget der kan udbetales i en behovsbestemt førtidspension, og det kan i mange tilfælde indebære, at man rent faktisk vil få udbetalt endnu mindre, end man får i dag som modtager af laveste invalidepension.

(Kort bemærkning).

Albertsen (S):

Jeg kan kun sige til hr. Askjær Jørgensen, at det materiale, som ministeren er fremkommet med, selvfølgelig er baseret på den normale undersøgelsesform, og det vil sige, at man selvfølgelig ikke har skelet noget som helst til, om det er en socialdemokrat, der er socialudvalgsformand, eller ej.

De tal, som jeg for mit vedkommende har bidraget til at fremskaffe, stammer fra kommuner, hvoriblandt adskillige har et borgerligt styre – jeg tror oven i købet, at vi har en enkelt socialudvalgsformand til stede fra en borgerlig kommune, som også må være vidende om disse ting – så der er altså overhovedet ikke tale om noget ensidigt skøn. Der er indhentet oplysninger fra små kommuner, fra mellemstore kommuner, fra større kommuner og fra de største kommuner. Det er disse skøn, der sammenlagt viser, at den nettoudgift, der her er tale om, er et beløb på 300 mill. kr.; det betyder, at man ved at lave den ordning samtidig slår pensionsreformen næsten i stykker.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Da jeg ser, at der ikke sidder nogen ved ordførerbordet, er jeg bange for, at mit spørgsmål fra før ikke blev hørt. Jeg spurgte, om ordførerne for venstre og de konservative ville komme herop på talerstolen og være parate til at garantere, at der gennemføres en reform alene for de mennesker, der i dag får laveste invalidepension, en reform, som koster over 300 mill. kr., allerede fra 1. januar 1983. Svar udbedes.

Socialministeren (Rold Andersen):

Jeg skal lige nævne for hr. Askjær Jørgensen, at hans udtalelser her fik mig til at tænke på en tidligere statsminister, som på et smukkere jysk, end jeg kan sige det her, sagde noget om, at hvis dette er fakta, så benægtter jeg fakta.

Det udgiftstal, jeg har nævnt her, holder selvfølgelig. Det er beregnet på grundlag af det antal personer, som modtager laveste invalidepension, og som er kendt. Det er beregnet på grundlag af taksterne til laveste invalidepension sammenlignet med taksterne til mellemste invalidepension, og det er også kendte tal. Derfor kan vi regne bruttoudgiften ud. Det, der har været tvivl om, har udelukkende været spørgsmålet om, hvad vi skulle modregne i sparet bistandshjælp til de pågældende personer, og jeg har her redegjort for, at vi har undersøgt, hvor stort et antal personer det drejer sig om, ved at spørge 50 kommuner, og derfor kan jeg ikke forstå, hvordan man kan benægte, at dette skøn er holdbart.

Jeg skal meget kort sige til fru Birthe Hansen, at der i de tanker, jeg har fremlagt her, intet ligger, som kan begrunde, at man skulle kunne sige, at personer med laveste invalidepension efter den planlagte reform skulle være dårligere stillet end i dag. Der er ikke tale om nogen form for forestilling om ændringer i fradragsreglerne for invalidepensionen, og det kan alene være det, fru Birthe Hansen har tænkt på. Selve satsen for pensionen går naturligvis i vejret, når man afskaffer laveste invalidepension og overfører den til nogle af de andre eksisterende pensionsformer.

(Kort bemærkning).

Lis Møller (KF):

[Lis Møller]

Jeg vil gerne sige til fru Aase Olesen, at det er ændringsforslaget, vi drøfter nu. Svaret følger, når vi drøfter selve forslaget.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg skal blot orientere socialministeren om, at jeg ikke agter at benægte fakta; derimod må jeg sige, at de oplysninger, vi har fået fra socialministeren, er jeg ikke i stand til at betragte som fakta. Man får sådan nogle løse oplysninger, og så tager man enkeltforhold ind uden at snakke om, at pensioner også er skattepligtige, at der altså er skatteprovenu osv. Vi betragter ikke ministerens oplysninger som fakta, men vi respekterer fakta.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslaget.

Afstemning

Ændringsforslaget

forkastedes, idet 44 stemte for, 68 imod.

Forslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Forhandling

Albertsen (S):

Den nu overståede afstemning skal jeg udtale min beklagelse af. Jeg har i klar erindring, at den nugældende lov var baseret på et langvarigt kommissionsarbejde, og at et enigt folketing nåede frem til en enig indstilling med henblik på en lov, der trådte i kraft den 1. april 1966. Det er klart, at de 16 år, der er gået, har givet visse erfaringer, der giver anledning til overvejelser om revision, herunder ikke mindst af det, vi just har taget stilling til, og som vi nu om lidt endeligt skal tage stilling til, nemlig spørgsmålet om laveste invalidepension.

Mange af de eksperter, som jeg har haft lejlighed til at drøfte disse ting med, har ikke lagt skjul på, at de synes, man aldrig skulle have haft begrebet laveste invalidepension, men dengang det blev vedtaget, var i høj grad invalideorganisationerne og alle, der arbejdede med det, enige om, at den lov, vi

altså har endnu, måtte betegnes som vel verdens bedste invalidelovgivning.

Vi får nu et ændret princip på dette område, og derved får vi nogle vanskeligheder ved at få løst en række hermed sammenfaldende problemer. Jeg har undret mig over, at det tilsyneladende ikke har anfægtet partier, der kalder sig seriøse og ansvarlige, en gnist, at vi har peget på dels den udgiftseffekt, den afsmitning, det vil få, dels de vanskeligheder, det skaber ved, at vi ikke, i det mindste ikke uden betydelige vanskeligheder, får en pensionsreform.

Jeg ved meget vel, at der er tale om et politisk spil her, og i den forbindelse vil jeg gerne sige, ikke til undskyldning, men til forklaring, at socialistisk folkeparti gennem flere år har beskæftiget sig med dette. Vi har ikke haft nogen større divergenser i vores ønsker om at ændre dette, og derfor havde jeg i og for sig håbet, at der havde været så megen åbenhed og også så meget talent – hvis jeg må have lov til at bruge det udtryk – at vi kunne have fundet en formulering, som kunne tilgodese det, som jeg egentlig tror at SF og vi er enige om. Men det passede ikke de borgerlige partier, og derfor var de uanset saglighed eller mangel på samme og uanset ansvar eller mangel på samme kun indstillet på én ting i denne sag: hvis vi kan bidrage til at genere regeringen, er det da vidunderligt, så blæse være med sagligheden, ansvarligheden og alt det andet.

Men sådan er altså vilkårene på et sent stadium af folketingets arbejde. Jeg havde bestemt håbet, at den korte tid, vi har haft i socialudvalget til at beskæftige os med dette, naturligt havde givet anledning til, at man sagde: dette er et så seriøst og vigtigt problem, at vi nok må drage nogle konklusioner, men vi må drage dem på en sådan måde, at vi ikke binder os til noget, som vi senere vil komme til at fortryde.

Jeg spurgte under behandlingen af ændringsforslaget lederen af det konservative folkeparti om hans vurdering af den talproblematik, som der her er tale om, og i den forbindelse mindede jeg om hr. Poul Schlüters udtalelser, da vi drøftede et andet udgiftkrævende forslag, der dog drejede sig om betydelig mindre beløb. Jeg mener, at hr. Poul Schlüter da sagde: jeg er klar over, at det ikke er tider, hvor man kan øse ud til nye store udgifter, men hvis vi inden for i

[Albertsen]

dette tilfælde det sociale område kan finde en udgift, som kan spares uden skadevirkning, er jeg overbevist om, at vore udvalgsmedlemmer er klar til at anvise en sådan dækning. Denne anvisning er ikke kommet, og nu begiver hr. Poul Schlüter sig ud på en videre boldgade, ikke med 40 eller 50 mill. kr., men med 300 mill. kr. Det er dette, som giver anledning til betænkelighed, for ingen er ansvarsfri, ej heller hr. Poul Schlüter eller det konservative folkeparti eller venstre eller andre partier. Vi har alle et ansvar for dette samfund, for, at lovgivningen er, som vi synes den skal være, og at økonomien også er, som den skal være.

I dette tilfælde mener jeg, at ansvarsløshed er det, der karakteriserer dem, der her har fundet sammen, og jeg vil stadig væk henvise til, at der ikke er tale om, at man har forfægtet dette synspunkt i årevis. Jeg har læst alle partiernes programmer på disse felter, og jeg har ikke øjnet ét sted bortset fra en valgudtalelse fra SF, hvor der er tale om, at man skal leve op til nogle givne løfter. Nej, der er tale om, at man springer på en vogn, som politisk kan give besværligheder for regeringen. Jeg må erkende, at det er dybt skuffende at opleve den holdning, og jeg må sige, at jeg vanskeligt kan se overensstemmelsen mellem det, som man i går sagde fra de respektive partiers politiske ordføreres side om økonomi og om landets stilling m.v., og så den stillingtagen, man her realiserer på et område, som er ganske omfattende.

Lis Møller (KF):

Jeg vil gerne sige først til hr. Albertsen, at vi er ikke sprunget på nogen som helst vogn; det forslag kunne lige så godt have været fremsat af det konservative folkeparti.

Socialministeren gennemgik heroppefra de mange forskellige pensionsformer, som vi har, og dem gennemgik jeg for ikke så forfærdelig længe siden fra samme talerstol, men jeg kan ikke se, at det forhindrer, at man gennemfører dette forslag nu. Som jeg sagde ved førstebehandlingen, går vi ind for forslaget. Udgifterne er anslået til 280 mill. kr., og jeg vil ikke sige, at det ikke er rigtigt, men beløbet kan nedbringes efter min mening, og så skal man heller ikke glemme, at pensionerne er skattepligtige.

I forbindelse med betænkningen om førtidspensionen skønnede man, at supplerende hjælp til mennesker med laveste invalidepension ville give en udgift på 20–25 mill. kr. Man spurgte et ganske lille antal kommuner, så det var et skøn. Nu kommer hr. Albertsen og har i løbet af få dage kunnet få bekræftet hos 23 kommuner, hvordan sagerne står. Jeg synes, det er godt gjort på en studs at få dette afklaret.

Jeg forstår også, at socialministeren har hørt 50 kommuner, og jeg synes egentlig også, det er imponerende på så få dage at få svar på dette spørgsmål.

Som jeg sagde ved første behandling, tror jeg også, at der kan spares penge ved at få revalideringen gennemført ordentligt. Revalideringen er jo faktisk gået i stå her i landet. Jeg tror, at ikke så få mennesker ville kunne være kommet i gang og have undgået laveste invalidepension, hvis revalidering og omskoling havde været i orden. Det sker alt for sjældent i dag, at der tilbydes revalidering, og det er jo, som jeg sagde ved første behandling, også billigere for kommunerne at indstille til laveste invalidepension, for den skal staten betale, end at iværksætte revalideringsforanstaltninger.

Socialministeren sagde her i salen under behandlingen af fremskridtspartiets forespørgsel vedrørende de sociale forhold, og socialministeren gentog det i dag, at der er overvejelser i gang om at afskaffe laveste invalidepension, og at disse overvejelser indgår i den pensionsreform, som der arbejdes med i socialministeriet.

Socialministeren gav også i Berlingske Tidende i søndags udtryk for, at dette spørgsmål var noget nær en hjertesag for ham, og hjertesager plejer man at kunne finde penge til.

Regeringen har altså selv i tankerne at afskaffe laveste invalidepension. Hvorfor så dette hykleri med, hvor pengene skal komme fra? Det må regeringen dog selv have gjort sig sine tanker om i den forbindelse.

Da beslutningsforslaget går ud på afskaffelse af laveste invalidepension pr. 1. januar 1983, var det måske muligt, at socialministerens reform kom først.

Til fru Aase Olesen vil jeg gerne sige, at jeg går ikke ind for noget fra denne talerstol, som jeg ikke står ved bagefter.

[Lis Møller]

Og over for hr. Albertsen kunne jeg godt tænke mig at minde om Mattæusevangeliets kapitel 7, hvori der står – jeg citerer: »Hvis du skæven, som er i din broders øje, men bjælken i dit eget bliver du ikke var?«

Henrik Toft (V):

Venstres begrundelse for at stemme for dette beslutningsforslag skal jeg her ganske kort redegøre for.

Tiden passer ikke til laveste invalidepension. Ydelsens størrelse er fastsat under forudsætning af, at der sideløbende hermed kan optjenes et arbejdsvederlag, men det lader sig ikke gøre på grund af den alt for høje arbejdsløshed. Derfor er der tale om en rimeligere socialpolitik, og det kan nok forundre, at regeringen vil være bekendt at stemme imod denne forbedring af den laveste invalidepension.

Lad mig i den forbindelse nævne, at venstre for så vidt er ked af, at vi åbenbart er nået frem til at skulle ændre i vores sociallovgivning med snævre flertal. Men hvis er ansvaret? Det vil ingen her i denne sal være i tvivl om. Det er nok også derfor, hr. Albertsen er så pikeret over, at vi er nogle partier, som er parate til at vise en mere social holdning end socialdemokratiet, at vi er nogle partier, som er klar over, at her er en ting, der skal rettes på, og vi lader os ikke skræmme i et musehul, fordi hr. Albertsen står heroppe og prøver på at få os til at kravle derned.

Jeg vil også gerne spørge: forholder det sig virkelig sådan, at når det drejer sig om et forholdsvis lille antal, som der ikke er mange stemmer i, så bekymrer det ikke socialdemokratiet så meget, om der er tale om en rimelig behandling af de pågældende handicappede?

Omkostningerne ved beslutningsforslagets gennemførelse kan vi skændes længe om, og jeg vil da gerne sige her til fru Aase Olesen og til hr. Albertsen, at vi selvfølgelig står ved de udgifter, som er forbundet med at gennemføre beslutningsforslaget.

Venstre har stemt for finanslovsforslaget. Vi må bestemt også med vores kvota kunne gøre krav på en del af lovreserven, og dér må vi da kunne hente pengene. Vi oplever jo, at socialdemokratiet kommer med det ene forslag efter det andet uden at henvise til,

hvor dækningen skal komme fra. Tilbage står – uanset hr. Albertsens undersøgelse over, hvor meget kontanthjælp laveste invalidepensionsmodtagere har modtaget – at det stadig væk ikke er en faktisk undersøgelse.

Det samme gælder socialministerens; det er ikke en undersøgelse, hvor man har alle relevante tal med, og det kunne da være interessant at spørge, om det ikke kan lade sig gøre over den nye bistandslovsstatistik at få dem indhentet. Jeg skal her henvise til venstres betænkningssbidrag, som en række partier har tilsluttet sig. Vi får jo senere en behandling af dette, når det skal udmøntes i et konkret lovforslag. Lad os så få alle relevante tal på bordet.

Som sagt finder venstre, at der med vedtagelsen af dette beslutningsforslag sker en rimelighedshandling.

Birthe Hansen (SF):

På baggrund af de sidste dages megen snak om hensigter og mål må jeg sige, at jeg er så tilpas naiv, at det at være ordfører vedrørende et beslutningsforslag fra SF om afskaffelse af laveste invalidepension og arbejdet hermed i udvalget helt klart for mit og SFs vedkommende alene har tjent formålet at forbedre de økonomisk dårlige forhold, som størsteparten af modtagere af laveste invalidepension lever under. Når vi så under første behandling og under udvalgsarbejdet opdager, at andre partier socialpolitisk er enige med SF i forslaget om afskaffelse af laveste invalidepension, skulle man da være et slemt skarn, om ikke man glædede sig på invalidepensionisternes vegne.

Men den glæde skal hverken SF eller modtagerne af laveste invalidepension have, for nu kommer hr. Albertsen med sin løftede pegefingert og fortæller, suppleret af fru Aase Olesen, at vi, SF, befinder os i uheldigt selskab.

Til begge de ærede medlemmer vil jeg gerne sige: de mennesker, der i dag modtager laveste invalidepension, vil nok se mere på resultatet af afstemningen, der skal finde sted i dag, og først bagefter måske undre sig over, at socialdemokratiet og det radikale venstre ikke var at finde i det selskab, der afskaffede laveste invalidepension, til trods for de samme to partiers viden om, at baggrunden for

[Birthe Hansen]

laveste invalidepensions eksistens ikke eksisterer mere.

Socialdemokratiet har ellers via hr. Albertsen øvet kraftig pression for at få forslagsstillerne til at trække beslutningsforslaget tilbage og gå ind for det ændringsforslag, som socialdemokratiet har stillet sammen med det radikale venstre, et ændringsforslag, der, som jeg én gang tidligere har nævnt, fuldstændig fjerner intentionerne i vort beslutningsforslag. Vi ønsker imidlertid at fastholde vort forslag og skal tilføje, at vi heller ikke har haft til hensigt at indskrænke personkredsen eller ændre på kriterierne.

Pressionen medførte imidlertid noget andet, noget, jeg allerede har været inde på i dag, nemlig at jeg satte mig til for anden gang at læse det indlæg, fru Inge Fischer Møller har haft i majnummeret af Danske Kommuner, om den eventuelt påtænkte pensionsreform, og så forstod jeg egentlig bedre pressionen over for os, for hvad er det, den reform indeholder – og så vil jeg altså have lov til at gentage det igen – af muligheder for modtagere af laveste invalidepension? Så-mænd også en afskaffelse af laveste invalidepension, men så hører ligheden også op. Hvor vi siger et beløb i kroner og øre pr. måned svarende til mellemste invalidepension, siger socialdemokratiet: Er du gift? Har du og din ægtefælle en gensidig forsørgelsespligt i forhold til det offentlige? Du får nu tilkendt en behovsbestemt pension lig folkepensionens grundbeløb, som i dag er på 2.464 kr. pr. måned, i stedet for laveste invalidepension, men – for der er et stort men – før disse penge udbetales til dig, skal vi lige kigge på beregningsgrundlaget. Har din ægtefælle f. eks. en skattepligtig indkomst på ca. 70.000 kr. pr. år, vil du som modtager af denne behovsbestemte pension få et fradrag på 23.500 kr. pr. år, og 70.000 kr. minus 23.500 kr. giver 46.500 kr. Fortsætter man så med beregningerne, vil man opdage, at dette beløb på 46.500 kr. medfører et minus på 2.325 kr. pr. måned, og summa summarum vil de 2.464 kr. minus de 2.325 kr. i alt være til udbetaling, nemlig 139 kr. til den, der modtager den behovsbestemte pension. Det er regnet i 1982-kroner. Reformens eventuelle gennemførelse er sat til 1. januar 1984.

Jeg skal dog ikke undlade at nævne, at samme principper åbenbart ikke skal gælde for højeste og mellemste invalidepension, i

hvert fald ikke så vidt det fremgår af det omtalte indlæg. Al denne læsning om en eventuel pensionsreform har endnu mere overbevist mig om det rigtige i det beslutningsforslag, som SF har fremsat, og om, at tidspunktet om muligt er endnu rigtigere nu.

Og hvis hr. Albertsen så yderligere i dag igen fastholder, at folketinget ved at stemme for vores beslutningsforslag simpelt hen forærer 25.000 kr. til nogle mennesker, der aldrig har haft eller kun har haft en ganske løs tilknytning til arbejdsmarkedet, kan jeg godt undre mig over, at man ikke i socialudvalget har kunnet få svar på det af SF stillede spørgsmål, nemlig erhvervsbaggrunden for et bredt udsnit af de ca. 13.000 kvinder, der i dag modtager laveste invalidepension.

Det er ikke, fordi svaret ikke findes. Det gør det nemlig. Det findes under punkt 6 på side 2 i skemaet til brug for ansøgning om invalidepension, og derfor er jeg sådan set nødt til – som jeg også har måttet gøre det en gang tidligere – at henvise til mit eget materiale – vel vidende, at 41 kvinder kan man ikke lave statistik på, men dog udlede noget af. Alle 41 med en gennemsnitsalder på 49 år har hele deres voksenliv været fuldtidsbeskæftigede. 8 af de 41 har på grund af deres dårlige helbredssituation været tvunget til at gå på deltid. Alle 41 er i dag ude af erhvervslivet på grund af fra 3 til 10 års sygdomsperioder, mens de stadig væk venter på at få tilkendt invalidepension. Størsteparten af de 41 er gift, flere af disse var indstillet til mellemste invalidepension af egen læge og socialforvaltningen, men har kun fået tilkendt laveste invalidepension – sikkert fordi de var gift. Den laveste invalidepension udgør i dag – som jeg også nævnte under første behandling – kun en tredjedel af nettodagpengebeløbet, og på den baggrund ligger deres økonomiske formåen og indsats i den familie, de eventuelt er en del af, langt under, hvad de ellers har bidraget med hele deres liv.

(Kort bemærkning).

Inge Fischer Møller (S):

Jeg vil godt sige til fru Birthe Hansen, at når man citerer, er det nok rimeligt og retfærdigt at citere korrekt. Den artikel, jeg har skrevet i Danske Kommuner, altså Kommunernes Landsforenings blad, indeholder nog-

[Inge Fischer Møller]

le hovedbetragtninger, men ikke nogen beregninger, og derfor vil jeg bede fru Birthe Hansen komme herop på talerstolen og referere, hvad jeg har skrevet i den artikel, og på hvilken baggrund fru Birthe Hansen er kommet frem til de tal, der her er citeret.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg vil først sige tak til fru Inge Fischer Møller, fordi vi fik de hovedbetragtninger i Kommunernes Landsforenings blad, for de gav os en fornemmelse af, hvor socialdemokratiet vil hen vedrørende pensioner, og det har medvirket til, at det er lettere at få dette vedtaget. Fru Inge Fischer Møller har altså hjulpet os, der ønsker at få dette vedtaget, og det vil jeg gerne sige tak for. Socialudvalgsformanden har så gjort nogen gavn i denne folketingssamling, for hun har medvirket til, at dette kunne blive vedtaget, og det er jeg meget tilfreds med.

Så sagde hr. Albertsen noget om ansvarlighed og om at være seriøs. Hr. Albertsen vil kunne erindre, at jeg har været medlem af folketingets finansudvalg i nogle år, mens hr. Albertsen var formand for det udvalg. Hr. Albertsen vil også kunne erindre, at vi ofte dér har diskuteret nogle overskridelser af en vedtagen finanslov, og så pludselig blev underskuddet nogle milliarder kroner større. Hr. Albertsen er måske også opmærksom på det seneste, der er kommet frem om, at der pludselig er 3 eller 7 mia kr. mere i underskud, end man havde forudset for en uge siden, da finansministeren blev spurgt.

Men er det ikke også sådan, at der nogle gange har været forelagt aktstykker, hr. Albertsen, der i nogle tilfælde drejede sig om nogle hundrede millioner kroner, og som socialdemokraterne sådan lige syntes man kunne suse gennem folketingets finansudvalg? – i relation til, hr. Albertsen, hvad der er kørt igennem af aktstykker i folketingets finansudvalg, uden at man har anvist, hvor pengene skulle komme fra, det være sig kapitaludvidelse til D.O.N.G., ungdomsuddannelser, tekniske skoler, og hvad ved jeg? Det var adskillige hundrede millioner kroner, nogle gange i en håndfuld aktstykker oppe i finansudvalget, uden at man kunne forstå, hvis det skulle herved. Det løber løbsk med overskridelserne.

Ja men er det ikke komplet useriøst at komme her og stille spørgsmål om, hvor 300 mill. kr. skal komme fra – hvis det virkelig er således, at det her koster 300 mill. kr.? Hvis der er nogen, der mangler seriøsitet, når man taler om det her, er det medlemmerne af det parti, der kører en finanslov, som bevidst er underbudgetteret, det parti, der har en finansminister, der siger: det går sandelig godt. Og så en uge efter kommer der en budgetredegørelse, der viser noget helt andet. Hvor er de ansvarlige udtalelser henne, hr. Albertsen? Hvis man skal tale om, at nogen er seriøs her, synes jeg, man skulle holde sig hjemme fra socialdemokratiets side i disse dage efter det, vi lige har set, hr. Albertsen. Jeg synes, man skulle holde sig hjemme efter det, vi har oplevet sammen i folketingets finansudvalg, hr. Albertsen.

Det, det drejer sig om, er, at socialdemokratiet er hovedansvarligt for, at et par hundrede tusinde mennesker er arbejdsløse. Hvis der havde været fuld beskæftigelse til alle, havde det naturligvis været rimeligt at oprettholde laveste invalidepension, men så elendigt som socialdemokratiet har gjort det for de svage i samfundet, er det nødvendigt at give dem en håndsregning, og vi er altså nogle, der føler så meget ansvar, at vi gør det, uanset om hr. Albertsen kan se, hvor pengene skal komme fra, eller ej. Men for mit vedkommende opfatter jeg det sådan, at det er op imod 100 mia kr., som socialdemokraterne ikke er i stand til at skaffe dækning for på deres finanslov – op imod 100 mia kr.! Vil hr. Albertsen bestride, at man ikke ved, hvordan underskuddet skal dækkes? Det tror jeg ikke. Jeg synes, jeg har hørt en hel del malplaceret fra socialdemokraternes side, men det groveste, jeg har hørt, var, da hr. Albertsen vovede sig ind på noget med ansvarlighed og noget med, hvorvidt man var seriøs.

Jeg glæder mig til, at det lykkes at give de svage i samfundet denne håndsregning, efter at de har fået det så elendigt i det samfund, socialdemokraterne har skabt os.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Det væsentligste på dette tidspunkt er vel at erkende, hvor flertallet ligger, og så ikke fortsætte med at slå hinanden oven i hovedet med forskellige hentydninger til, hvad det

[Yvonne Herlöv Andersen]

egentlig er, man vil med det. Hr. Albertsen var også ude efter CD, og jeg kan sige, at også dette programløse parti har programmer, vi har debatoplæg, og de er godt nok revet væk fra forlaget, men jeg skal skaffe hr. Albertsen et. Det er fra 1975 og senere revideret, og i det fra 1975 står, at vi går ind for afskaffelse af laveste invalidepension. Det tilkendegav vi også, sidste gang forslaget var til behandling i salen.

Det er blevet oplyst over for mig, at af de 16.000 mennesker, der modtager laveste invalidepension, er ca. 80 pct. kvinder, kvinder, som har modtaget den laveste invalidepension, fordi manden er forsørger, og det er ofte nedslidte kvinder, som har forladt arbejdsmarkedet. Jeg synes derfor, det er rimeligt fremover at bedømme disse kvinder på deres grad af invaliditet og ikke på den forsørgelsespligt, manden har.

Aase Olesen (RV):

I går troede SFs gruppeformand, hr. Gert Petersen, at han som en anden Jeppe på Bjerget var kommet i paradiset, men han var ikke naiv, som SFs ordfører nævnte at hun måske var, han opdagede hurtigt, at det bare var noget, de konservatives og venstres ordførere havde sagt. Han var ikke kommet i paradiset i går, men nu kommer han det, nu kommer SF i paradiset, og jeg ønsker til lykke. Nu skal man nok som Jeppe på Bjerget vågne i baronens seng, eller også er det omvendt, men jeg bør lige minde om, hvordan det endte med Jeppe på Bjerget: han vågnede som bekendt på møddingen.

Jeg ved ikke, om det er naivt, når SF siger, at de undrer sig over, at de ikke kunne finde det radikale venstre og socialdemokratiet blandt dem, der nu vil afskaffe den laveste invalidepension. Det er måske naivitet, når man ikke ved, at man lige har nedstemt et ændringsforslag, som indebar en beslutning om at afvikle laveste invalidepensions-sats. Det står faktisk på side 2 i betænkningen, og dér kan man læse det.

Jeg tror, pensionisterne ville have været bedre tjent med at få vedtaget en sådan beslutning. Hvordan det politiske billede end ser ud i 1983 og 1984, forudser jeg, at det bliver meget svært for nogen herinde at lave en reform på førtidspensionsområdet, uden at i hvert fald ét af de to partier, socialdemo-

kratiet eller det radikale venstre, er med, og det tror jeg man vil komme til at sande.

Tinning (VS):

Det er ikke gået op for os endnu, hvorfor det skulle være bedre for landets pensionister at få afskaffet den laveste invalidepension den 1. januar 1984 end den 1. januar 1983. Det kan i hvert fald ikke være dem, der modtager invalidepension, det skulle være bedre for.

Derudover skal jeg ikke sige meget mere i denne debat.

Jeg synes, at specielt bemærkningerne fra hr. Albertsen har vist, hvor langt vi efterhånden er kommet derudad for at finde nogle ting, som kunne begynde at ligne et argument for, at de, der modtager den laveste invalidepension, ikke skal op på den mellemste. Den med sagligheden og ansvarligheden er den, man hiver op, når man ikke har andet, og det udløser jo hver gang den diskussion, som handler om, at det hverken er specielt sagligt eller ansvarligt at operere med et kasseunderskud på omkring 45-50 mia kr., som bl. a. betyder, at når vi skal til at diskutere sociale reformer, siger man: ja men vi har jo ikke råd, vi har ikke nogen penge, vi må jo tænke på, at pengene mangler, osv. Men det er da klart med den økonomiske politik, man fører.

Så var der hr. Albertsen med valgprogrammerne. Jeg havde nær sagt noget, som ikke må siges herfra, men i hvert fald har vi utallige gange - det er vi i øvrigt blevet kritiseret for bl. a. af hr. Albertsen - fremsat VS' forslag til en pensionsreform, hvori der står alt muligt, også om afskaffelse af den laveste invalidepension, så der er jo ikke tale om, at der nu lige pludselig er sket noget helt nyt, og hvad ved jeg?

Det, det her drejer sig om, er bl. a. - skal jeg blot sige til sidst - at vi har haft en betænkning siden februar 1980 om førtidspensionsområdet. Derfor synes jeg, det er utrolig tyndt at komme og sige, at det duer ikke, at vi laver nogle ændringer nu, de må vente til 1. januar 1984, for vi vil så nødtigt, som socialministeren sagde det, skabe forvirring på førtidspensionsområdet, vi må have orden, og vi må have konsekvens. Jeg vil godt sige, at der er da ikke nogen af dem, der i dag får den laveste invalidepension, som bliver for-

[Tinning]

virret af, at de kommer op på den mellemste. Der er sikkert andre, som vil sige, at det er en ny urimelighed i pensionssystemet, og det er givetvis for en række små grupper rigtigt; det kan bare ikke være noget argument at sige, 'at når nu der er så mange urimeligheder og det her så kan flytte dem over et andet sted, så må vi hellere holde fingrene væk. Så må vi selvfølgelig hjælpe en af de allersvageste grupper nu og så fremskynde arbejdet med at få lavet ikke bare en pensionsreform, men en ordentlig pensionsreform, f. eks. efter de retningslinjer, der ligger i VS' beslutningsforslag. Det har vi villet de sidste mange år, og vi vil selvfølgelig også godt være med til at diskutere det næste år.

(Kort bemærkning).

Birthe Hansen (SF):

Jeg vil godt lige svare på det spørgsmål, fru Inge Fischer Møller stillede mig om, hvordan jeg er kommet frem til resultatet. Det er jeg ved at læse om de tanker, man har gjort sig, og det har jeg læst i Danske Kommuner, nr. 9, 13. årgang, 5. maj 1982. Der står, hvordan man har tænkt sig den nye pensionsreform skal være. I sp. 2 nederst under forsørgelse står der:

»Der vil ved førtidspension ikke kunne ses bort fra ægtefællens indtægt. Den har indtil dato ikke været taget med ved beregning af laveste invalidepension. Derimod er det ved tilkendelsen af mellemste og højeste invalidepension fortsat tanken, at kun ansøgerens egne økonomiske forhold skal lægges til grund.«

Det vil sige en klar forringelse efter min mening. Beregningerne er foretaget af mig på baggrund af de bekendtgørelser, der foreligger om folke-, enke- og invalidepensionens størrelse.

Socialministeren (Bent Rold Andersen):

Jeg vil gerne indledningsvis sige, at uanset hvordan det går med det forslag, der er fremsat af flertallet her, synes der i folketinget at være enighed om afskaffelse af laveste invalidepension, og det vil sige, at den afstemning, der vil finde sted om flertalsforslaget, ikke vil blive afgørende for, om laveste invalidepension bortfalder. Der er enighed, så vidt jeg kan konstatere, i folketinget om, at det skal ske.

Det, der nu er problemet, er, hvad der skal ske med de mennesker, som hidtil har fået laveste invalidepension, og dem, som i fremtiden ville få tilkendt laveste invalidepension. Her er der jo i vores pensionssystem to muligheder. Den ene er den, som foreslås i beslutningsforslaget, nemlig at de overføres til mellemste invalidepension. Den anden er, at man overfører disse pensionister eller nogle af dem til den gruppe, som i dag modtager en førtidspension på niveau med folkepensionen. Det drejer sig om enkepensionisterne og førtidige folkepensionister, og det drejer sig om juniorpensionisterne.

Sådan som pensionssystemet er indrettet, er de, der i dag får pension på niveau med folkepensionen, først og fremmest mennesker, der modtager pension på det, vi kalder et blandet lægeligt-socialt kriterium. Det er deri, systemet ligger i førtidspensionsordningen.

De personer, der i dag får laveste invalidepension, vil for manges vedkommende netop have fået pension på noget, der minder stærkt om det blandede lægeligt-socialt kriterium, og derfor ville det være rimeligt ikke en bloc at overføre alle til mellemste pension, men at overføre dem til den folkepension, som de, de kan sammenlignes med, befinder sig på. Vi kunne naturligvis også vedtage at overføre dem alle sammen til noget, der svarede til mellemste invalidepension, eller give alle folkepensionisterne noget, der svarer til mellemste invalidepension. Så længe vi ikke gør det, gøres der forskel, og så må vi overføre dem, der i dag er på laveste invalidepension, til den gruppe, det er mest naturligt og rimeligt at sammenligne dem med, og det er ikke i alle tilfælde mellemste invalidepension.

Jeg skal sige to ord om økonomien. Det er blevet anfægtet fra forskellig side, at det beløb på 330 mill. kr., som jeg har beregnet udgiften til, skulle være rigtigt. De indvendinger, der har været rejst, har ikke været konkretiseret på noget punkt. Jeg skal nævne, at der har været anført to beløb, ét på 330 mill. kr. og ét på 280 mill. kr. Forskellen på disse to beløb, som begge er rigtige, er, at i de 280 mill. kr. har vi modregnet den sparede skat, og det vil sige, at vi i det beløb allerede har taget højde for de indvendinger, som er kommet fra hr. Askjær Jørgensens side her. Når vi har sagt, at vi foretrak at

[Socialministeren]

bruge de 330 mill. kr. som det tal, vi vil holde os til, skyldes det, at alt, hvad vi sammenligner med i øvrigt af udgifter, opgøres brutto, og det finder vi også er rimeligt at gøre i dette tilfælde. Så kan det sammenlignes med andre størrelser; ellers ville det ikke kunne gøres.

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Der er indtegnet endnu to talere. Jeg anmoder dem, der yderligere tager ordet, om udelukkende at tale om indholdet af forslaget til folketingsbeslutning. Vi skulle nødig over i en almindelig finanslovdebate ved denne lejlighed.

Albertsen (S):

Jeg har et par bemærkninger, som jeg føler mig forpligtet til at gøre. For det første ved jeg ikke, om min sans for ironi – eller hvad der nu ellers måtte lægges deri – har svigtet, men jeg fangede to bemærkninger fra fru Lis Møller, der gav udtryk for en kompliment for, at vi havde fået disse resultater frem. Hvis fru Lis Møller og hendes parti havde villet lægge, om jeg så må sige, argumenter og materiale bag deres tvivl og deres påstande, havde de kunnet gøre nøjagtigt det samme. Når vi har kunnet gøre det, skyldes det et godt samarbejde i den gruppe, jeg tilhører. Disse tal er selvfølgelig baseret på, hvad der er opgivet fra de respektive kommuner, og baseret på netop at få et bredt udsnit af kommunerne og derved også få en bekræftelse på, at de påstande, som man anførte fra borgerlig side, ikke var rigtige; ingen har heller kunnet modbevise det, jeg her har sagt.

Fru Lis Møller siger, at revalideringen er gået i stå, og det bemærkede jeg at fruén også sagde ved første behandling af beslutningsforslaget. Jeg har ikke fået noget som helst bevis for denne påstands rigtighed. Mig bekendt er det sådan, at alle revalideringsinstitutioner i hovedstadsområdet er helt belagt. Jeg har også forstået på udtalelser fra dem, der beskæftiger sig med dette på landsplan, at der er tale om den samme belægning, så jeg ved ikke, hvor fruén har den viden fra.

Med hensyn til skæven i broderens øje osv. fra den bibelstærke dame må jeg erkende, at jeg fatter ikke kombinationen med den

aktuelle debat, men det kan måske skyldes min mangel på sans for det med ironien osv.

Så skal jeg sige til hr. Henrik Toft, at jeg beklager mere end nogen anden det, der nu sker. Man har i dette folketing beskæftiget sig med socialpolitik i mere end 20 år og gennemgående kunnet glæde sig over, at der var brede flertal og ofte enighed, og jeg selv nævnte, at ved den lovgivning, som vi behandler i øjeblikket, og som jeg havde den ære at stå i spidsen for, tilstræbte vi netop dette. Jeg mener, at det, der her er tale om, er en politisk aktion, og jeg har en fornemmelse af, at det har været mere afgørende end at demonstrere det, som hr. Henrik Toft mener han nu vil gøre: en særlig social holdning. Men jeg forstår det sådan, at det, hr. Henrik Toft har givet udtryk for, er et tilsagn om, at han vil sørge for dækning for de merudgifter, der her bliver tale om på finansloven for 1983, og jeg forventer, at der kommer saglige udspil med henblik på enten besparelser i henhold til VK-planen eller eventuelt flere skatter eller afgifter, hvad der måtte blive nødvendigt.

Så skal jeg gøre nogle bemærkninger vedrørende den artikel, som fru Inge Fischer Møller har skrevet. Det er klart, at vi kan alle have nogle vurderinger og betragtninger. Der er ikke tale om noget lovudspil, og der er ikke tale om noget konkretiseret forslag. Der er tale om nogle betragtninger, som har relation til den betænkning, som har været drøftet på det seneste. Det, vi beklager, er, at for at løse et problem for en lille, begrænset gruppe skal man absolut tage nogle store dele med, som ikke påviseligt har fremført ønsker eller påvist behov for at få en bedre status.

Der kunne være adskillige andre ting, som snarere skulle løses inden for dette område: lommepegebegrebet for plejehjemsbeboere, overgangen fra 67 års alderen til folkepension og andre ting, som er langt mere udtalte som problemer, når vi drøfter det, sammenlignet med den største del af de laveste invalidepensionister.

Og så skal jeg sige om den nye sociale ekspert, hr. Askjær Jørgensen, hvis optræden i socialudvalget selvfølgelig har glædet os alle sammen – jeg har lidt svært ved at acceptere ham som den store ekspert på feltet – at jeg erindrer da, at han i sin tidligere egenskab af medlem af finansudvalget gennem en årræk-

[Albertsen]

ke hvert år var med til at foreslå, at der skulle spares 70 mill. kr. netop på dette område. Og så er det jo ganske morsomt at få den belæring, som han nu tilsyneladende bolttrer sig i og synes er mægtig morsom. Jeg synes, morskaben nok kan være begrænset.

Så skal jeg sige til fru Yvonne Herløv Andersen, at jeg har bedt om det seneste program fra centrum-demokraterne – det er det, jeg står med her – ligesom jeg har bedt om det seneste program hos de andre partier, og jeg kan kun se, at der står noget om at spare på det socialpolitiske og andre områder, intet om laveste invalidepension. Men hvis de har et specielt program om dette, ser jeg det gerne.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det, der kalder mig herop, er den konklusion, som den nye socialminister drog på baggrund af debatten, med hensyn til, hvad der skulle ske, når dette forslag var vedtaget. Den konklusion mener jeg ikke på nogen måde må stå uimodsiget.

Det, der stemmes om her, er nogle principper, og de principper må gælde, når dette forslag er vedtaget. Så kan man ikke med nogen rimelighed sige, at vi må se, hvad vi fremover gør med dem, der er på laveste invalidepension. Der står i forslaget punkt 2:

»Invalidepensionister, der er tilkendt laveste invalidepension, tilkendes mellemste invalidepension.«

Sådan må det være. At der så fremover vil blive tale om, at de mennesker, man tidligere har tilkendt laveste invalidepension, må indplaceres et andet sted, er selvfølgelig rigtigt, og der bliver et udredningsarbejde, som jeg håber også SF får lov til at deltage i, fordi vi interesserer os meget for dette område og har gjort det i en årrække.

Jeg synes ikke, dette måtte stå uimodsiget, og så skal jeg i øvrigt slutte med at sige, at jeg har lyttet med stor interesse til denne debat. Jeg har tidligere været ordfører i disse sager, men er det ikke mere, og jeg må sige, at det har strejft mig, at meget hykleri er myldret frem under denne debat, men det korte af det lange er, at dette forslag er der flertal for, og det er vi glade for i socialistisk folkeparti.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg skal blot notere, at hr. Albertsen fortalte, at han ikke har haft det morsomt i eftermiddag, og det kan jeg godt forstå. Så har hr. Albertsen også fortalt, at han ikke mente, jeg var specialist i at beskære på det sociale område, og det skal jeg gerne bekræfte. Jeg finder, at hr. Albertsen er langt bedre til at skære ned over for de svage i samfundet, end jeg er.

Socialministeren (Bent Rold Andersen):

Fru Lilli Gyldenkildes bemærkninger får mig til at præcisere, hvad jeg ønskede at drage som konklusion af debatten før. Jeg sagde, at uanset hvordan afstemningen falder ud, vil laveste invalidepension blive afskaffet. Det, afstemningen drejer sig om, er, hvortil de folk, der hidtil har fået laveste invalidepension, skal overføres. Såfremt vi vedtager det beslutningsforslag, der ligger her, er det klart, at jeg forpligtes til at fremsætte et lovforslag, der overfører dem alle en bloc til mellemste invalidepension. Såfremt forslaget ikke vedtages, åbnes der mulighed for mig for at fremsætte et andet forslag, som afskaffer laveste invalidepension, og som skiller, således at nogle kan blive overført til mellemste invalidepension, andre til et niveau, der svarer til det, enkepensionister, fortidspensionister og juniorpensionister i dag ligger på.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges med 67 stemmer mod 43.

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Om denne vedtagelse vil der nu blive givet meddelelse til socialministeren.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 19.30.

Mødet udsat kl. 18.49

Mødet genoptaget kl. 19.30

Den næste sag på dagsordenen var:

Forhandling

12) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Familiepleje for invalide- og folkepensionister).

[Af Askjær Jørgensen (FP) m.fl.]

(Lovforslag nr. L 63. Fremsat 21/1 82. Første behandling 18/2 82. Betænkning 19/5 82).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Hjælp til hjemmeboende handicappede børn).

[Af Lis Møller (KF) m.fl.]

(Lovforslag nr. L 123. Fremsat 23/2 82. Første behandling 4/5 82. Betænkning 19/5 82).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets tekst og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Taanquist (S):

De forudsætninger, dette forslag hviler på, er bristet under udvalgsbehandlingen. Det blev under førstebehandlingen stillet os i udsigt, at der var en lang række tilfælde af misbrug eller utilsigtet brug af denne lov, som man ville fremlægge under udvalgsbehandlingen. De har ikke været fremlagt under udvalgsbehandlingen.

Det blev under første behandling påstået, at en del forældre havde måttet give op på grund af ændringerne af denne lov og havde været nødt til at anbringe deres børn på døgninstitution. Det er blevet afkræftet. Der er ingen forældre, der ifølge den undersøgelse, socialstyrelsen er ved at foretage, har måttet anbringe deres børn på døgninstitution på grund af denne lovændring.

For det tredje har det konservative folkepartis gruppeformand stillet i udsigt, at det beløb, de 40 mill. kr., som bliver merudgiften ved dette lovforslag, ville det konservative folkepartis udvalgsmedlemmer finde dækning for på andre områder under udvalgsbehandlingen. Det har man ikke gjort. Derimod er det blevet bekræftet, at store dele af de beløb, der blev udbetalt efter bistanstlovens § 48 til familier med hjemmeboende handicappede børn, var småbeløb. 60 pct. af de forældre, der ikke længere får hjælp efter § 48, har fået udbetalt mindre end 100 kr. om måneden. 88 pct. har fået udbetalt mindre end 200 kr. om måneden, og det er vel at mærke kun familier, der havde en god økonomi.

Det er også fremgået af udvalgsbehandlingen, at den store nedgang i antal modtagere ikke har drejet sig om børn med vidtgående fysiske eller psykiske handicap, og det er i øvrigt slet ikke den største gruppe af dem, der har fået hjælp efter bistanstlovens § 48. Dermed er mine udtalelser fra førstebehandling blevet bekræftet.

Samtidig hermed er hr. Poul Schlüters udtalelser fra førstebehandlingen blevet bekræftet, nemlig når han siger – jeg citerer fra Folketings Tidende 1981-82 (2. samling), sp. 6685:

» . . . at vi nok giver alt for meget på alt for mange områder til mennesker, som ikke virkelig har hjælp behov, fordi de ikke er i alvorlig nød, og til gengæld giver for lidt i forhold til mange grupper, som er ramt af